

сібник / Харк. держ. пед. ун-т ім. Г.С. Сковороди. — Т. 2. — Х.: Фірма «Консум», 1998. — С. 97—150.

The article examines the main issues of the organization of the competition in sports acrobatics. Information on stages of organization, program events, opening ceremony, awarding and closing ceremony.

Keywords: acrobatics, competition, stages, situation.

Отримано 27.04.17

УДК 378.013.3-051:615.83:364.786:616.831-053.5

В. М. Мисів, Ю.В. Юрчишин

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ЕФЕКТИВНОСТІ СИСТЕМИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДО СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ ШКОЛЯРІВ З ЦЕРЕБРАЛЬНИМ ПАРАЛІЧЕМ

Експериментальним шляхом встановлено ефективність системи підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до соціальної адаптації школярів з церебральним паралічем. Уточнено компоненти (мотиваційний, змістовий, процесуальний) та критерії розробленої системи. Обґрунтовано педагогічні умови реалізації вказаної системи в навчальному процесі вищого навчального закладу, націленість майбутніх фахівців з фізичної реабілітації на самооцінку результатів вибору важелів забезпечення соціальної адаптації школярів з церебральним паралічем та співставлення з експериментальною оцінкою. Найнижчими результатами відзначався діяльнісний компонент готовності студентів, що свідчить про необхідність упровадження додаткових засобів і методів їх підготовки до досліджуваної діяльності.

Ключові слова: система підготовки, спецкурс, соціальна адаптація, школярі з церебральним паралічем, формувальний експеримент, майбутні фахівці з фізичної реабілітації.

Постановка проблеми, аналіз останніх досліджень і публікацій. Результати, отримані нами на попередньому етапі досліджен-

ня, дані вітчизняних і фахівців близького зарубіжжя [2-4; 7; 8; 10; 14], а також іноземних дослідників [1; 12; 13] свідчать, що перспективними в роботі із дітьми з церебральним паралічем є технології і методики, спрямовані на їх соціальну адаптацію та комплексне вирішення завдань навчання та виховання засобами фізичної культури. Проте, останні практично не використовуються в зв'язку із невідповідністю чинних фахівців з фізичної реабілітації до такої діяльності. Також, у доступних літературних джерелах ми не знайшли досліджень, пов'язаних з підготовкою майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до забезпечення соціальної адаптації школярів з церебральним паралічем [13]. Зазначене обумовило необхідність розробки системи такої підготовки та перевірки її ефективності в умовах навчального процесу, що і склало зміст нашого дослідження, оскільки вирішенню зазначеної проблеми частково сприяє підготовка майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до забезпечення соціальної адаптації школярів з церебральним паралічем.

Фахівці цього профілю потрібні для реалізації Державної програми розвитку фізичної культури і спорту щодо підготовки фахівців для проведення фізкультурно-оздоровчої та спортивно-масової роботи в усіх навчальних закладах, за місцем проживання, роботи і у місцях масового відпочинку громадян, а також фізкультурно-оздоровчої та реабілітаційної роботи серед інвалідів.

Тому запорукою ефективною діяльності майбутніх фахівців з фізичної реабілітації є їх підготовка, що має бути відображена в навчальних планах, які, водночас, мають суттєві недоліки, одним з яких є формування знань, умінь і навичок без врахування суттєвих відмінностей школярів з церебральним паралічем, порівняно з іншими школярами з обмеженими функціями, що не сприяє якісній роботі з даним контингентом школярів, а також соціальній адаптації.

Мета статті – експериментальна перевірка ефективності розробленої системи підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до забезпечення соціальної адаптації у професійній діяльності із школярами з церебральним паралічем.

Методи та організація дослідження. Для вирішення поставлених завдань використовували декілька груп методів: теоретичні, а саме: аналіз і синтез, систематизація й узагальнення даних наукової літератури, документальних матеріалів; моделювання для розробки змістової складової системи підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до досліджуваної діяльності; педагогічне спостереження та опитування у формі бесід й анонімного анкетування з використанням анкет змішаного типу, що містили закриті й відкриті питання (окремі з них одночасно були контрольними); експертну оцінку і самооцінку,

метод узагальнення незалежних характеристик; тестування для оцінки сформованості змістового компонента готовності студентів до досліджуваного виду професійної діяльності, використовуючи розроблені нами контрольні завдання, припустима статистична надійність яких була достатня (коефіцієнт надійності – 0,85) і мотиваційного компонента – за методикою Т. Елерса; педагогічний експеримент, що передбачав констатувальний і формувальний етапи; математико-статистичні з використанням пакета прикладних комп'ютерних програм «Statistica-5,5».

Критеріями ефективності розробленої системи були: ставлення студентів до змісту розробленого спецкурсу; рівень мотиваційної готовності студентів до досліджуваної діяльності; рівень змістової готовності; рівень діяльнісної готовності.

Після впровадження в навчальний процес дослідних груп спецкурсу «Соціальна адаптація школярів з церебральним паралічем», вивчили ставлення студентів до змісту спецкурсу. Необхідність вирішення цього завдання обумовлювалася загальновідомим фактом, що ефективність професійної підготовки до будь-якого виду діяльності залежить від інтересу тих, хто навчається до її змісту, оскільки виступаючи внутрішнім стимулом, склад змісту дозволяє мобілізувати наявні можливості індивіда та спонукає його до їх покращення.

Діяльнісну готовність студентів вивчали за результатами контрольної роботи та в ході реалізації ними знань й умінь в реальних умовах проведення занять із дітьми з церебральним паралічем під час педагогічної практики.

Для встановлення наявності або відсутності статистично вірогідних відмінностей результатів двох груп їх порівнювали між собою, використовуючи різницю відсоткових чисел – D та критичне відношення різниці середніх – md , тобто статистики, які застосовуються у випадках, коли результати подано у відсотках [6]. За базову величину прийняли 5-відсотковий рівень значущості – p (вірогідність не менша за 0,95), що є достатнім для аналізу результатів педагогічних досліджень [5]. При цьому, якщо різниця відсоткових чисел (D) була в 1,52-2,00 рази більша ніж середня помилка різниці відсоткових чисел ($md\%$), тобто $t > 1,52$, – тоді приймався рівень значущості 0,95; при $t > 3,0$, – рівень значущості 0,99. Розрахунки проводили за формулою:

$$D = p_1 - p_2, \text{ де:}$$

D – різниця відсоткових чисел;
 p_1 та p_2 – результати у відсотках.

Середню помилку різниці відсоткових чисел визначали за формулою:

$$m_{d\%} = \sqrt{\frac{p_1 q_1}{n_1} + \frac{p_2 q_2}{n_2}}, \text{ де:}$$

$m_{d\%}$ – середня помилка різниці відсоткових чисел;

q_1 та q_2 – відповідно $100 - p_1$ та $100 - p_2$;

n_1 та n_2 – кількість досліджуваних у вибірці.

Враховуючи дані спеціальної літератури [11], розроблене комплексне тестове завдання для оцінки змістового компоненту готовності студентів перевіряли на надійність, використавши формулу:

$$r_u = \frac{2 \times r}{1 + r}, \text{ де:}$$

r_u – коефіцієнт надійності;

r – коефіцієнт кореляції між балами, отриманими після першого і другого тестування

Підготовку майбутніх фахівців з фізичної реабілітації здійснювали в ході вивчення ними спецкурсу «Соціальна адаптація школярів з церебральним паралічем». В експериментальній та контрольній групах ця підготовка відбувалася за однаковою програмою. Відмінності полягали тільки в тому, що в експериментальній групі зміст реалізовувався нами, в контрольній – іншим викладачем, але за розробленою нами програмою і методичними вказівками щодо її реалізації.

Результати дослідження та їх обговорення.

На формульованому етапі дослідження було розроблено та реалізовано програму педагогічного експерименту під час підготовки студентів за спеціальністю «Здоров'я людини» в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка. Програма передбачала реалізацію експериментальної системи підготовки студентів до забезпечення соціальної адаптації школярів з церебральним паралічем.

На підсумковому етапі в реальних умовах навчального закладу перевірили ефективність підготовки студентів за системами, використаними в дослідних групах, обґрунтовували педагогічні умови ефективної реалізації експериментальної системи підготовки, компоненти, критерії і рівні готовності студентів до забезпечення соціальної адаптації школярів з церебральним паралічем. Отримані дані дали можливість сформулювати висновки, визначити напрями подальшого вивчення проблеми.

Отримані результати свідчили, що на початку дослідження в контрольній групі (КГ) низькою мотивацією відзначалося 16 % студентів, середньою – 36 %, помірно високою – 48 %, у той час як в ЕГ їхня кількість складала відповідно 17,86; 35,71 і 46,43 %. При цьому не встанов-

лено дуже високого рівня мотивації до забезпечення соціальної адаптації школярів з церебральним паралічем. Порівняння отриманих даних не виявило вірогідно значущих відмінностей між кількістю студентів КГ і ЕГ, які відзначалися тим чи іншим рівнем сформованості позитивної мотивації, встановленого на початку формувального експерименту ($p > 0,05$).

Результати анкетного опитування виявили, що кількість задоволених від впровадження у навчальний процес спецкурсу склала 88 % в КГ та 89,28 – в ЕГ, незадоволених – відповідно 8 і 3,57, що свідчило про високу оцінку студентами організації та змісту спецкурсу. Основу таких оцінок склали: збільшення інтересу студентів до запропонованого матеріалу та його використання у професійній діяльності; усвідомлення необхідності набутих теоретичних знань і практичних умінь для забезпечення соціальної адаптації школярів з церебральним паралічем; усвідомлення великих можливостей, які надає комплексне використання засобів фізичного виховання для навчання та виховання дитини.

Структурними елементами педагогічного контролю в розробленій системі були компоненти готовності майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до соціальної адаптації школярів з церебральним паралічем, а саме мотиваційний, змістовий та процесуальний.

Критеріями готовності майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до досліджуваного виду професійної діяльності є: інтерес і позитивне ставлення до цієї діяльності; повнота і глибина оволодіння програмним матеріалом; здатність до творчого чи репродуктивного відтворення і практичного застосування набутих знань й умінь; творче, конструктивне чи репродуктивне вирішення завдань в нестандартних ситуаціях під час застосування знань про соціальну адаптацію на заняттях фізичною культурою як їх змістової складової, на інших заняттях і виховних заходах – як засобу реалізації міжпредметних зв'язків; якісний склад індивідуального пакету наочно-інформаційного забезпечення занять. Стан готовності до зазначеної діяльності може відповідати високому (*A*), достатньому (*BC*), задовільному (*DE*), дуже низькому (*FX*) чи незадовільному (*F*) рівню.

Водночас важливу роль відігравали визначені нами педагогічні умови, а саме:

- націленість студентів на самооцінку результатів вибору засобів фізичного виховання та її зіставлення з експертною оцінкою;
- спрямованість студентів на творчу самореалізацію, що стимулювалася об'єктивним оцінюванням такої діяльності;
- створення на заняттях спецкурсу емоційно-забарвленого освітнього середовища та предметно-розвивального – на наступних етапах підготовки;

- активне використання сучасних інформаційних засобів під час підготовки до занять із дітьми з церебральним паралічем.

Першу із зазначених педагогічних умов реалізовували з метою визначення студентами рівня своєї готовності до забезпечення соціальної адаптації школярів з церебральним паралічем за мотиваційним, змістовим і діяльнісним компонентами. Враховували дані спеціальної літератури, у першу чергу, пов'язані з обробкою отриманих результатів, згідно яких встановлюються: середні показники статистичної сукупності, варіації значень елементів сукупності, зв'язки між ознаками сукупності. При цьому передбачалось, що самооцінка студентами досягнутих у навчальному процесі результатів дозволить: встановити їх відповідність поставленим цілям і завданням навчання, визначити рівні навчальних досягнень; сприятиме розвитку мотивів, які тісно пов'язані з інтересом до учіння, почуттям задоволення від успіхів, радістю від подолання труднощів і досягнення мети.

Реалізацію іншої педагогічної умови (спрямованість студентів на творчу самореалізацію, що стимулювалася об'єктивним оцінюванням їхніх результатів) забезпечували, посилюючи мотиваційну сферу студентів. Зокрема посилення мотивів самореалізації та самоствердження досягалося завдяки стимулювальній функції оцінки, а саме оцінювали у визначених напрямках як поточні досягнення студентів, так і приріст рівня набутих знань та умінь. Також враховували, що студента спонукає насамперед до внутрішньої роботи над собою особистісно значуща діяльність, у якій він пізнає себе і навколишній світ, принципи, норми і способи взаємодії з іншими студентами, набуває життєвого досвіду та моральних цінностей.

Реалізація такої педагогічної умови як створення на заняттях спецкурсу емоційно-забарвленого та предметно-розвивального освітнього середовища передбачала формування в студентів позитивної мотивації до зазначеної діяльності; надання їм ґрунтовних знань про соціальну адаптацію; формування професійних умінь застосовувати набуті знання у навчально-виховній роботі із дітьми з церебральним паралічем в реальних умовах навчального закладу. Також передбачалося, що реалізація предметно-розвивального середовища забезпечить оптимізацію набутих студентами впродовж спецкурсу знань й умінь, посилити мотиваційний і процесуальний компоненти їхньої готовності до досліджуваного виду професійної діяльності.

Реалізацію педагогічної умови, пов'язаної із використанням сучасних інформаційних засобів передачі й одержання навчальної інформації при підготовці до занять із дітьми з церебральним паралічем передбачало використання мережі Інтернет, електронних підручників, посібників, персональних портфоліо, локальної (університетської) ме-

режі, що містила базу даних про сайти з необхідною інформацією.

Зміст підготовки планували реалізовувати в традиційних і нетрадиційних (семінари-дослідження, моделювання педагогічних ситуацій) формах. Важливого значення надавали самостійній роботі, індивідуальним дослідним завданням, педагогічній практиці.

Сформованість мотиваційного компоненту готовності студентів дослідних груп до використання засобів фізичного виховання у майбутній професійній діяльності відзначалася певними особливостями. Так, наприкінці експерименту в КГ на 4 % зменшилася кількість низьких, на 8 % – середніх результатів, але зросла кількість помірно високих і дуже високих результатів відповідно на 8 і 4 %.

В ЕГ зміни були аналогічні з тією різницею, що кількість низьких і середніх оцінок зменшилася відповідно на 7,15 % і 10,71 %, а високих і дуже високих – зросла на 10,71 і 7,15 % ($p > 0,05$).

Зміни змістового компоненту готовності майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до забезпечення соціальної адаптації школярів з церебральним паралічем у професійній діяльності вивчали за допомогою розробленого комплексного тестового завдання. Попередня перевірка питань на надійність виявила, що величина відповідного коефіцієнту склала 0,850. Отриманий результат знаходився в межах 0,80-0,89, що за даними спеціальної літератури [11] характеризує тестове завдання як припустимо надійне, а отже свідчить про об'єктивність результатів, отриманих у випадку його використання.

Отримані після використання комплексного завдання результати свідчили, що на початку експерименту в КГ було дещо більше студентів з достатнім і менше – з низьким і дуже низьким рівнями змістової готовності порівняно з ЕГ. У той же час, відмінності між групами за цим показником були статистично невірогідні, що свідчило про їхню однорідність.

Після впровадження спецкурсу результати в дослідних групах змінилися. Так, в КГ, у середньому, на 16 % знизилася кількість студентів, сформованість змістового компоненту яких відзначалася дуже низьким і низьким рівнями, на 4 % – студентів із задовільним рівнем та збільшилася відповідно на 12 і 8 % кількість достатніх і високих оцінок їхньої змістової готовності до забезпечення соціальної адаптації школярів з церебральним паралічем.

В ЕГ загальна тенденція змін була аналогічна встановленій у КГ, але кількісні характеристики дещо відрізнялися. Так, кількість студентів з низьким рівнем готовності зменшилася на 25,01 %, із задовільним – на 3,57 %. У той же час, на 28,57 % зросла кількість студентів, змістова готовність яких знаходилася на достатньому і високому рівнях.

Вивчення діяльнісної готовності студентів дослідних груп до забезпечення соціальної адаптації школярів з церебральним паралічем за результатами контрольної роботи свідчили про таке: на початку формувального експерименту дуже низьким рівнем відзначалося 24 % студентів КГ і 21,43 – ЕГ, низьким – відповідно 28 і 32,13, середнім – 48 і 46,44 %; вищих від середнього і високих результатів не встановлено в жодному випадку ($p > 0,05$); наприкінці вивчення спецкурсу виконання тих самих контрольних завдань призвело до зовсім інших результатів: дуже низьким і низьким рівнями діяльнісної готовності відзначалося загалом тільки 20 % студентів КГ та 14,28 % – ЕГ; задовільним рівнем – відповідно 60 і 64,29; достатніми – 20 і 21,43; високих результатів не встановлено в жодному випадку. Порівняння отриманих результатів виявило відсутність вірогідно значущих відмінностей між ними, що свідчило про однаковий вплив змісту спецкурсу на формування діяльнісного компоненту студентів КГ та ЕГ.

Стан сформованості діяльнісного компоненту готовності студентів КГ та ЕГ за результатами проведення занять із дітьми з церебральним паралічем відзначався деякими розбіжностями. Так, у КГ загалом 36 % студентів виявило дуже низький і низький рівні готовності, 52 % – задовільний, 12 % – достатній. В ЕГ отримано такі результати: дуже низький і низький рівні встановлено у 42,85 % студентів, задовільний – 42,86 %, достатній – 14,29 %.

При порівнянні наведених даних було виявлено відсутність статистично значущих відмінностей між ними, що свідчить про практично однаковий вплив розробленого спецкурсу на формування діяльнісного компоненту готовності студентів дослідних груп до забезпечення соціальної адаптації школярів з церебральним паралічем.

Висновки

1. Ефективність запропонованої системи підготовки в значній мірі залежить від реалізації комплексу педагогічних умов: націленості студентів на самооцінку результатів вибору видів рухової активності оздоровчої спрямованості відповідно встановленим на заняття з дітьми з церебральним паралічем завдань та її зіставлення з експертною оцінкою; спрямованості на творчу самореалізацію, що стимулюється об'єктивним оцінюванням результатів навчання; активного використання комп'ютерних технологій для розширення змісту індивідуального пакету інформаційно-методичного забезпечення; створення на заняттях спецкурсу емоційно-забарвленого освітнього середовища і предметно-розвивального – на наступних етапах підготовки.

2. Порівняння отриманих після використання спецкурсу результатів експериментальної та контрольної груп свідчить про відсут-

ність статистично значущих відмінностей між ними, а отже про однаковий ефект від реалізації змісту спецкурсу різними викладачами, але за розробленою нами програмою та методичними вказівками до неї.

3. Упровадження в навчальний процес розробленої системи забезпечило значно кращу готовність студентів ЕГ до спроможності здійснювати соціальну адаптацію дітей з церебральним паралічем порівняно з КГ. Статистично значущі розбіжності в компонентах за рівнями такі: мотиваційний – в ЕГ на 19,7 % більше студентів з високим рівнем готовності порівняно з КГ, відповідно відсутні та становлять 8 % студенти з низьким рівнем готовності; змістовий – в ЕГ на 8,4 % менше студентів з низьким та на 15,9 %, 15,3 %, 9 % більше відповідно із задовільним, достатнім і високим рівнями готовності порівняно з КГ; процесуальний у використанні видів рухової активності оздоровчої спрямованості на заняттях – в ЕГ на 26,6 % менше студентів із задовільним, на 19,7 %, 17,9 % більше – з достатнім і високим рівнями готовності порівняно з КГ, в якій останнім не відзначається жоден студент; процесуальний у використанні видів рухової активності оздоровчої спрямованості як засобу реалізації міжпредметних зв'язків – в ЕГ на 37,7 % і 25,7 % менше студентів відповідно з низьким і задовільним, на 34,9 % і 28,6 % більше з достатнім і високим рівнями готовності порівняно з КГ, в якій більше половини студентів відзначається низьким рівнем, а високий не виявлено в жодного з них.

4. Підготовка майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до забезпечення соціальної адаптації школярів з церебральним паралічем за допомогою спецкурсу «Соціальна адаптація школярів з церебральним паралічем» є ефективною, але не забезпечує достатнього рівня сформованості в них діяльнісного компоненту готовності, що свідчить про необхідність пошуку додаткових способів його покращення.

Перспективи подальших розвідок. Проведене дослідження не вирішує всіх проблем, пов'язаних з підготовкою майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до соціальної адаптації школярів з церебральним паралічем. Подальші дослідження вбачаються в переосмисленні методології розробки методичних посібників для студентів і фахівців з фізичної реабілітації, удосконаленні змісту інтегрованих курсів їхньої підготовки (підвищення педагогічної майстерності) до зазначеного виду професійної діяльності, пошуку нових, оптимальних форм самостійної підготовки, вивченні зарубіжного досвіду в системі професійного навчання.

Список використаних джерел

1. Бар-Ор О. Здоровье детей и двигательная активность : от физиологических основ до практического применения / О. Бар-Ор, Т. Роуланд ; пер. с англ. И. Андреев. – К. : Олимп. л-ра, 2009. – 528 с.

2. Ганзина Н. В. Система рекреативно-восстановительных мероприятий в социальной адаптации инвалидов с последствиями детского церебрального паралича : автореф. дис. на соиск. науч. степени канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теория и методика физического воспитания, спортивной тренировки и оздоровительной физической культуры» / Н. В. Ганзина. – М. : РГАФК, 1997. – 21 с.
3. Єдинак Г. А. Фізичне виховання дітей з церебральним паралічем : [монографія] / Геннадій Анатолійович Єдинак. – Кам'янець-Подільський : ПП О. А. Буйницький, 2009. – 394 с.
4. Єдинак Г. А. Теоретико-методичні основи рухової діяльності дітей з церебральним паралічем у фізичному вихованні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора. наук з фіз. вих. та спорту : спец. 24.00.02 «Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення» / Г. А. Єдинак – К., 2010. – 53 с.
5. Иванов В.С. Основы математической статистики / В.С. Иванов. – М. : Физкультура и спорт, 1990. – 175 с.
6. Кыверялг А.А. Методы исследования в профессиональной педагогике / А.А. Кыверялг. – Таллин: Валгус, 1980. – 334 с.
7. Ковінько М. С. Професійно-прикладна спрямованість занять фізичною культурою з учнями з церебральним паралічем : [метод. реком.] / М. С. Ковінько, О. С. Куц. – Львів : науково-видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2002. – 45 с.
8. Левченко И. Ю. Технологии обучения и воспитания детей с нарушениями опорно-двигательного аппарата : [учеб. пособие] / И. Ю. Левченко, О. Т. Приходько. – М. : Академия, 2001. – 186 с.
9. Основы психологии. Практикум / Ред. – сост. Л.Д. Столяренко. – Ростов-на-Дону: Изд-во «Феникс», 2000. – С. 423-425.
10. Потапов В. Н. Коррекция двигательных нарушений в комплексной реабилитации больных детским церебральным параличом / В. Н. Потапов, С. А. Суворова // Соціальна педіатрія : зб. наук. праць. — К., 2005. — С. 215—219.
11. Сергієнко Л. П. Тестування рухових здібностей школярів / Л. П. Сергієнко. – Київ: Олімпійська література, 2000. – 439 с.
12. Юрчишин Ю. В. Стан та особливості мотивації студентів до рухової активності оздоровчої спрямованості на сучасному етапі реалізації фізичного виховання у ВНЗ / Ю. В.Юрчишин // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту : зб. наук. пр. за ред. С.С. Єрмакова. – Харків : ХДАДМ (XXIII), 2012. – № 4. – С. 118-123.
13. Stallings V. A. Nutritional status and growth of children with diplegic or hemiplegic cerebral palsy / V. A. Stallings, E. B. Charney, J. C. Davies, C. E. Cronk // Dev. Med. & Child. Neurol. – 1993. – N 35. – P. 997–1006.

14. Yurchyshyn Y.V. Modern information tools: their place in students' extra-curriculum and involvement of them in motor activity of health related orientation. Physical education of students, 2015;4:44-50. <http://dx.doi.org/10.15561/20755279.2015.0407>

The effectiveness of the training of future specialists in physical rehabilitation for social adaptation of pupils with cerebral palsy is experimentally established. The components (motivative, semantic, procedural) and criterion of developed training. Pedagogical conditions of developed system implementation in the educational process of higher education, the focus of future specialists in physical rehabilitation self-assessment results for tools selection of social adaptation of pupils with cerebral palsy and comparison with experimental evaluation is grounded. The lowest result was observed in activity-component of students' readiness, indicating the need for the introduction of additional tools and methods for their preparation to study the activity.

Key words: training system, special courses, social adaptation, students with cerebral palsy, molding experiment, future specialists in physical rehabilitation.

Отримано 26.04.17

УДК 378.011.3-051:796

В.М. Мисів, Ю.В. Юрчишин

ЗМІСТ І ФОРМИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ ШКОЛЯРІВ З ЦЕРЕБРАЛЬНИМ ПАРАЛІЧЕМ

У дослідженні розроблено й апробовано зміст і форми системи підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до забезпечення соціальної адаптації школярів з церебральним паралічем. Запропонована система передбачає відповідний зміст підготовки, педагогічний контроль, педагогічні умови реалізації змісту, впровадження яких у навчальний процес здійснюється поетапно, забезпечуючи високий рівень готовності майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до досліджуваного виду діяль-